

İzaha davet

M. Fatih Köprü

Geçtiğimiz Ağustos ayında yayımlanan yasa (6728 sayılı) ile yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla başta vergi yasaları olmak üzere birçok yasada değişiklikler yapıldı. Yazımızda yasanın Vergi Usul Kanunu'na eklenen yeni bir düzenlemesi üzerinde duracağız. "İzaha davet."

Vergi hukukumuzda, vergi incelemesine başlanmadan hatta vergi idaresinin bilgisine girmeden önce vergi kaybına (ziyana) sebebiyet veren hallerin mükellefin kendisi tarafından idareye bildirilmesi esasına dayanan pişmanlık uygulaması bulunuyor. Sadece haber vermek yeterli değil eksik vergiye ilişkin beyannamenin verilerek verginin de pişmanlık zammı ile 15 gün içerisinde ödenmesi gerekiyor. Bu şartlarla mükellefe vergi ziyayı cezası kesilmiyor.

İdarenin vergi kaybına sebebiyet veren işlemde haberdar olmaması ise bu konuya ilişkin bir ihbarda bulunulmamış olması, vergi incelemesine başlanmamış olması veya takdir komisyonuna sevk edilmemiş olması anlamına geliyor. Bu durumlardan biri varsa pişmanlık talebi kabul edilmiyor ve vergi ziyayı cezası kesiliyor.

İdarenin, vergi kaybı ortaya çıkabileceğine dair tespitlerinin olması durumunda ise pişmanlık müessesesi çalışmıyor. Bu durumda idarenin elinde vergi incelemesi veya takdire sevkten başka bir imkan bulunmuyordu. Bu ihtiyacın sonucu olarak pişmanlığa benzer bir uygulama, yani vergi incelemesi veya takdir işlemlerine başlanılmadan önce konuya ilişkin mükellefin görüşlerinin alınması esasına dayanan "izaha davet" uygulaması 6728 sayılı yasayla mevzuatımıza girdi.

Tebliğ taslak halinde

6728 sayılı yasa 9 Ağustos'ta yayımlandı ve izaha davet hükmü (22. madde) de bu tarih itibarıyla yürürlüğe girdi. Ancak uygulama için yasanın yürürlüğe girmesi yetmiyor. Uygulama usul ve esaslarının Maliye Bakanlığı tarafından belirlenmesi gerekiyor. İzaha davet kime yapılabilir, şekli nasıl olacak, yapılan izahatı hangi merci değerlendirecek gibi.

Aslında Bakanlık tarafından Eylül sonunda konuya ilişkin bir tebliğ taslağı hazırlanarak ilgililerin görüş ve önerileri alınmak üzere internet sitesine eklendi. Üzerinden bir buçuk ay gibi bir süre geçmesine rağmen tebliğ henüz yayımlanmadı. Dolayısıyla uygulama da başlayamadı.

Biz de, konuya ilişkin açıklamalarımızı yaparken, yasal düzenlemeyi esas almakla birlikte, bazı hususlarda tebliğ taslağından da yararlandık. Ancak önümüzdeki dönemde bu tebliğ yayımlandıktan sonra kendisinden izahat talep edilen mükelleflerin, yayımlanan tebliğle yapılan son düzenleme ve açıklamalara göre hareket etmeleri uygun olacaktır.

İzaha davet nedir?

İzaha davet, vergi idaresinin bir mükellefin vergi kaybına sebebiyet verdiği konusunda tespitleri olması durumunda, vergi incelemesine veya takdir komisyonuna sevk etmeden önce mükelleften yazılı izahat (açıklamalar) istemesi anlamına geliyor. İdare mükellefe "izaha davet yazısı" tebliğ ederek bu talebini iletilmiş olacak. Yazının tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde izahatta bulunulması gerekiyor.

Ancak idarenin ön tespitleri hakkında, tespit tarihine kadar ihbarda bulunulmamış olması şartı var. İzaha davet yazısı tebliğ edilen mükellefler davet konusu ile sınırlı olmak üzere pişmanlık hükümlerinden yararlanamıyorlar.

Kim izahat isteyecek?

İlgili yasanın sonunda Maliye Bakanlığı'na izaha daveti yapacak mercii belirleme yetkisi veriliyor. Tebliğ taslağında bu yetkiye istinaden, Gelir İdaresi Başkanlığı ve Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde "İzah Değerlendirme Komisyonu" nun kurulacağı belirtiliyor. Dolayısıyla madde kapsamındaki izaha davet işlemleri ile mükelleflerce verilen izahatın değerlendirilmesi ve sonuca bağlanması işlemlerinin bu komisyonlar tarafından yapılacağı anlaşılıyor.

İzahat konuları

İzaha davet konularını belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkili. Tebliğ taslağında; tapu daireleri ve bankalar ile Ba-Bs formlarından elde edilen bilgilerin karşılaştırılması, yapılan risk analizleri sonucu ulaşılan bulgulardan hareketle ya da sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanılması durumunda mükelleflerin izaha davet edilebileceği belirtiliyor.

Kaçakçılık suçlarını kapsamıyor

Vergi Usul Kanunu'nun 359. maddesi uyarınca; defter ve belgeleri tahrif eden, yok eden, gizleyen, hesap ve muhasebe hileleri yapan ya da halk arasında naylon fatura olarak bilinen sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyen veya kullanan mükellefler kaçakçılık suçu işlemiş kabul ediliyorlar. Bu fiillerin tespit edilmesi halinde vergi ziyai cezası 3 kat olarak uygulanıyor. Bunun yanında ayrıca fiile göre 18 aydan 5 yıla kadar hapis cezası istenebiliyor.

İdarece yapılan ön tespitlerde vergi kaybının, yukarıda sayılan fiillerden kaynaklandığı belirlenirse izaha davet uygulamasından yararlanılamıyor. Ancak bunun, sadece sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanan mükellefler için bir istisnası bulunuyor. Her bir belge itibarıyla 50 bin lirayı geçmemesi ve mükellefin ilgili yıldaki toplam mal ve hizmet alışlarının yüzde 5'ini aşmaması kaydıyla bu mükellefler de izaha davet edilebilecekler.

İzaha davet yazısı

Tebliğ taslağında mükellefe tebliğ edilecek olan "İzaha davet yazısı"nda aşağıdaki hususların bulunması gerektiği belirtiliyor:

- Davet konusu ön tespitle ilgili olarak pişmanlık hükümlerinden yararlanılamayacağı,
- İzaha davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren 15 günlük süre içerisinde yazılı izahatta bulunulması gerektiği aksi halde bu uygulama kapsamında indirimli ceza uygulamasından yararlanılamayacağı ve mükellefin incelemeye ya da takdire sevk edilebileceği,
- İndirimli ceza (yüzde 20'lik vergi ziyai cezası) uygulamasından yararlanabilmek için yazılı izahatın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde yapılması gereken işlemlerin neler olduğu (Beyannamelerin verilmesi, vadesi geçmiş vergilerin izahat zammı ile birlikte ödenmesi gibi)
- Mükellefin yapacağı izahatı ispatlamak üzere başta defter ve belgeler olmak üzere her türlü delili yazılı izahatın eki olarak sunabileceği.

İzahat yeterli bulunursa

İdare tarafından vergi kaybına neden olabilecek işlemler tespit edildi. Mükelleften izahat istendi. Mükellef tarafından bu tespitlerin kabul edilmemesi durumunda, 15 gün içerisinde vergi kaybına neden olunmadığı yönünde yazılı izahatta bulunulması gerekiyor. Bu izahatın komisyonca yeterli bulunması ve beyanname verilmesini gerektirir bir durumun olmadığı değerlendirilmesi durumunda, mükellef hakkında vergi incelemesine ve takdir komisyonuna sevk işlemi yapılmayacak.

Komisyon ikna olmadı...

Mükellefçe yapılan izahatın komisyonca yeterli bulunmaması ve beyanname verilmesini gerektiren bir durum olduğunun değerlendirilmesi halinde ise öncelikle bu durum mükellefe bildirilecek. Bildirim üzerine, yazılı izahat tarihinden itibaren 15 günlük sürenin henüz bitmemiş olması şartıyla mükellefçe;

- Hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin verilmesi,
- Eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının tamamlanması veya düzeltilmesi,
- Ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin gecikme zammı oranında izahat zammıyla (aylık yüzde 1,4) birlikte ödenmesi,

şartıyla, 1 kat olarak kesilmesi gereken vergi ziyai cezası yüzde 20 oranında kesilecektir. Tebliğ taslağında, vergi ve ceza konusunda mükellefin ayrıca uzlaşma (tarhiyat sonrası) hakkının bulunduğu da belirtiliyor.

Mükellef tespitleri haklı bulursa

Mükellefin, İdarenin tespitlerinin doğru olduğu ve dolayısıyla vergi kaybına sebebiyet verildiği yönünde izahatta bulunması durumunda da indirimli vergi ziyai cezası imkânından yararlanılabiliyor. Bunun için yazılı izahatın yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde, beyan ve izahat zammıyla birlikte ödeme şartlarının yerine getirilmesi gerekiyor. Bu durumda ziyaa (kayba) uğratılan vergi tutarının 1 katı yerine yüzde 20'si kadar vergi ziyai cezası kesiliyor.

Bu yeni uygulama genel olarak, gereksiz inceleme ve takdir işlemleri nedeniyle hem mükellefler hem de idare açısından oluşabilecek zaman kayıplarını önlemesi açısından olumlu olarak değerlendiriliyor.

Bu yazı Ekonomist dergisinin 20 Kasım 2016 tarihli 2016/47. sayısında yayınlanmıştır.

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. 'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.